

Вуколова К. В.,
 провідний фахівець
 Університету митної справи та фінансів

ФОРМУВАННЯ ПІТСБУРЗЬКОГО ДІАЛЕКТУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В МІДЛЕНДСЬКОМУ ДІАЛЕКТНОМУ КОНТИНУУМІ

Анотація. Ця стаття є оглядом формування Пітсбурзького діалекту та його міста в Мідлендському діалектному континуумі. Також у статті висвітлені деякі граматичні, лексичні та фонетичні властивості Пітсбурзького діалекту.

Ключові слова: Пітсбурзький діалект, Мідлендський діалектний континуум, фонетичні властивості, лексичні властивості та граматичні властивості.

Метою даної статті є висвітлення формування Пітсбурзького діалекту та представлення його міста у Мідлендському діалектному континуумі. Дане питання є особливо актуальним, зважаючи на те, що властивості Пітсбурзького діалекту не були висвітлені в певній мірі вітчизняними лінгвістами.

Виклад основного матеріалу. Лінгвісти звертають особливу увагу на унікальну мовну ситуацію, яка склалася у м. Пітсбург (штат Пенсільванія, США).

З лінгвістичної точки зору Пітсбург – це частина Мідленду, так званого «третього діалекту» північного типу вимови американського національного варіанту англійської мови [1, с. 16]. Мідленд – це вузький регіон між північчю та півднем США, який включає в себе такі міста, як Філадельфія і Пітсбург (Пенсільванія); Коламбус і Цинцинатті (Огайо); Індіанapolis (Індіана); Сент-Луїс і Канзас-Сіті (Міссурі). У ранній історії Пітсбург, у силу свого стратегічного призначення, називався «воротами на Захід» [2]. На формування особливої лінгвістичної ситуації вплинули соціально-історичні умови груп людей, що колись заселяли територію цього міста.

Діалект початку шотландських та ірландських поселенців ще наповнює Мідлендський діалект Пітсбурга унікальними словами і звуками. Саме про це свідчать Барбара Джонстон і Скотт Кіслінг у журналі «Pittsburghese» [4, с. 67].

Багато людей в Пітсбурзі та західній Пенсільванії впенені, що мають відмінний діалект англійської мови у своєму районі, який вони називають Пітсбурзьким.

На думку М. Ебертхардта, існує кілька ознак, за якими можна стверджувати, що Пітсбургський діалект схожий на діалекти інших міст «третього діалекту» – Мідленда [6].

Коли люди говорять про жителів Пітсбурга, вони зазвичай згадують такі слова, як *yinz* (you, plural), *slippy* (slippery) та *neby* (nosy), такі звуки, як *Stillers* (Steelers) або *dahntahn* (downtown), стали вирази, на зразок *n'at* (and that, used to mean something like et cetera). Жителі Пітсбурга насолоджуються розмовами про Пітсбурзький діалект та навіть купують речі зі словами, які присутні в їхньому діалекті [5, с. 87].

Але багато з розглянутих лінгвістичних особливостей, які є унікальними для Пітсбургу, знайдено в інших містах регіону. Такі слова, як *yinz*, використовуються в інших частинах гір Аппалачі. Інші особливості знайдені на заході Пітсбурга – в центральній і південно-центральної частині Середнього Заходу. Деякі особливості вимови, виявлені в Пітсбурзі, лунають на всій території США, навіть такі риси, які в більшості місцевих

жителів можна почути на досить великій площі центральної і південно-західної Пенсільванії.

Хоча це і не обмежується Пітсбургом, багато його жителів використовують різні діалекти, найвідоміший з них – мідлендський. Цей діалект починається із Середино-Атлантичної частини і поширюється на Середній Захід та на південь вздовж гір Аппалачі. Через його межі можна простежити міграцію англійської мови між людьми, які прийшли в Америку через Філадельфію та інші порти на річці Делавер. Ці люди родом з північної Англії і Шотландії. Вони принесли деякі характерні риси вимови, слова і граматичні структури з собою.

Перші англійські іммігранти привезли із собою в Північну Америку рідні англійські діалекти. Ті люди, які влаштувалися в Новій Англії і на півдні, прибули в основному з південної Англії і принесли елементи південних англійських діалектів. Наприклад, жителі Нової Англії і жителі півдня опускають звук [r] у деяких словах. Люди з північної Англії прийшли до східної частини штату Пенсільванія і переїхали на захід із центральної Пенсільванії. Найбільша група раних англійських іммігрантів прибула в південно-західну Пенсільванію з Ольстера (Північна Ірландія). Ці люди були в більшості ірландцями (їх також називають шотландці-ірландці), нащадки шотландців, які оселилися в Ольстері на початку XVII ст. Вони говорили шотландським діалектом англійської мови (вплив на шотландців гельської мови), який знаходився тоді під впливом ірландської англійської мови та, ймовірно, також ірландської мови.

Багато хто з них разом з іншими людьми з Ольстера емігрували з Північної Ірландії в Північну Америку наприкінці XVII-го століття і в XVIII столітті. Скотч-ірландські іммігранти оселилися на заході і на півдні Пенсільванії, рухаючись уздовж річки Огайо і Аппалачі. Таким чином, багато мовних особливостей, які можуть бути простежені в їх манері говорити, знайдені на Середньому Заході і в Аппалачі, а також у західній Пенсільванії. Деякі з цих слів і структур, як і раніше, використовуються в Шотландії та Північній Ірландії [5, с. 187].

Серед багатьох слів, які використовують у південно-західній Пенсільванії, шотландсько-ірландськими є *redd up* (clean up, tidy), *neby*, *slippy* та *diamond* для площі міста. Слово *jag* означає poke або stab, від нього походить *jagger* (thorn, burr), *jaggerbush* (thorny bush), *jag somebody off* (irritate), *jag around* (fool around, goof off), and *jagoff* (a derogatory term for someone stupid or inept). *Yinz*, яке можна знайти у всіх частинах Аппалачі (such as you 'uns), теж має ірландське походження. Так і граматичні особливості *The car needs washed* or *These customers want seated*, де інші діалекти матимуть інфінітив (*needs to be washed*) або present participle (*needs washing*). Їх також знайдено в англійській мові Аппалачі та центральній частині Середнього Заходу [6].

У той час як історію слів і структур можна простежити за допомогою письмових джерел, набагато важче сказати, звідки прийшли регіональні види вимови. З одного боку, стандартизована орфографічна система не захопить відмінності між різними способами вимови слова (кава не пишеться «*coffee*» незалежно

від того, чи вимовляється *cawfee, cahffee, cawffee*) [4, с. 71]. По-друге, великі зміни у вимові широко поширені. Наприклад, значні відмінності, які зараз існують між британськими та північноамериканськими акцентами, розроблялись протягом кількох поколінь. Але деякі особливості акценту на південному заході Пенсільванії географічно розподілені таким же чином, як у Пітсбурзі, де слова і граматичні структури є шотландсько-ірландського походження. Це свідчить про те, що вони можуть мати старі функції, які поширюються через ранніх поселенців. Таким є використання звуку [r] в слові *wash*, так що він звучить як *worsh*. Також є тенденція до вимови звуку *i* у словах *fire* або *tile* на зразок *ah* (*fahr* or *tahl*). Популярною є вимова слів *down* як *dahn* або *house* як *hahs* [4, с. 75].

Інші види вимови, про які люди думають, що вони є місцевими, використовуються спільно з іншими географічними районами. Багато людей у Північній Америці використовують однакові голосні у *not* і *naught*, *cot* і *caught*, *body* *bawdy*. Як і канадці, жителі Пітсбурга використовують *ugh* частіше, ніж *ah*. Однакові голосні вони використовують і в словах *steel* та *still* або *meal* і *mill*, *pull* і *pool* або *full* і *fool*. Ці злиття двох звуків у деяких ситуаціях в один стають все більше поширеними на всій території США. Наприклад, у вимові *l* з *w* або *o* у багатьох словах, як *skoo* для *school* або *dowar* для *dollar*. Існує одна вимова, однак вона обмежена географічно. Саме жителі Пітсбурга вимовляють *down* як *dahn* або *house* як *hahs*. Жителі західної Пенсільванії, що народилися до 1900 р., не використовували цей звук, але до середини 20-го століття він був досить поширеним [6].

Вважається, що люди в різних районах Пітсбурга мають різні акценти. Ймовірно, одні й ті ж звуки і слова використовуються більше в одних сферах і менше – в інших, залежно від таких речей, як сусідство робітничого класу і від того, чи є люди, які залишаються працювати в тому ж районі, що й живуть, чи їздять на роботу в інший район. Це тому, що діти вчать акценту, насамперед, від своїх однолітків, а не батьків, а кожна нова група іммігрантів у місті вивчає англійську мову від людей, які вже говорять англійською. Діалекти поширюються, коли люди підбирають особливості мови людей, яких вони хочуть наслідувати, здебільшого це місцеві, які вже говорили англійською. Почути в Пітсбурзі можна і вимову афроамериканців [3, с. 102].

Різні етнічні групи ввели нові слова в лексикон місцевих жителів: німці становили значну частину першої європейської популяції західної Пенсільванії і такі слова, як *Gesundheit* і *sauerkraut* серед ряду інших німецьких термінів широко використовуються в США.

Інші слова, які іноді пов'язані з мовою Пітсбурга, мають комерційні джерела. М'ясо *Jumbo*, морозиво *Klondike* і шинка *chipped* – це речі, вироблені чи реалізовані місцевими компаніями. Написання сусіднього з Пітсбургом міста East Liberty виглядає як *S'liberty* (воно так часто звучить, коли люди швидко говорять), було винайдене в контексті кампанії з просування околиці. *Gumband* – місцевий термін для гумки; можливо, також означав перших продавців у Пітсбурзі [6].

Здебільшого вважається, що засоби масової інформації роблять США більш однорідними. Зазвичай багато американців думає, що фонетичні особливості мови можуть зникнути, адже багато людей пересуваються США більше, ніж колись, крім того, стало простіше, ніж було раніше, для деяких людей рухатися в різних соціальних класах. Робочі місця у сфері послуг часто вимагають, щоб люди говорили в стандартизованій формі.

Коли люди відчують, що їх місцевий діалект – під небезпечною вимірання, вони можуть перебільшувати деякі особливості, щоб зберегти його живим.

З іншого боку, є кілька вагомих причин вважати, що місцеві особливості усної мови зберігаються. Люди часто пручаються гомогенізації. Місцеві жителі Пітсбурга вважають свій діалект пов'язаним із робочим класом. Крім того, такі слова, як *vinz*, *dahntahn* і *Stillers* стали символами міста Пітсбург. У результаті вони можуть бути корисними для людей, які намагаються «продати» місто туристам чи зовнішньому бізнесу.

Висновки. Поселення в західній Пенсільванії почали утворюватися в часи американської революції, і першими, хто поселився, були переважно ірландські сім'ї, а потім – іммігранти з Польщі та інших частин Європи.

Діалект перших шотландських та ірландських поселенців ще наповнює Мідлендський діалект Пітсбурга унікальними словами і звуками.

Багато звуків і слів, знайдених у мові жителів Пітсбурга, вважаються унікальними. Це знайшло своє відображення в назві «Pittsburghese», яка містить суму цих функцій у вигляді діалекту. Деякі із цих функцій обмежені виключно Пітсбургом або столичним районом Пітсбурга.

Основними граматичними особливостями Пітсбурга є використання займенника *yins*, поширене використання слова *anymore*, граматичних конструкцій *need*, *want*, або *like* + *past participle* та взаємозамінне використання *leave-let*.

Крім того, Пітсбурзький діалект має багато лексичних особливостей, серед яких є і запозичення, і видозмінені слова, і неологізми.

Література:

1. Гриценко Е.С. Язык как средство конструирования гендера : дисс. на соиск. уч. степени докт. филол. Наук : спец. 10.02.19 «Теория языка» / Е.С. Гриценко. – Нижний Новгород, 2005. – 405 с.
2. Eberhardt M. Still different in the [stl] city? / M. Eberhardt // African American and white vowel systems in Pittsburgh / E. Thomas and M. Yaeger-Dror (eds.). – Durham, NC : DuNe University Press (American Dialect Society).
3. Johnstone, Barbara & Kiesling Scott (2015). Pittsburgh Speech and Pittsburghese. Walter de Gruyter, Inc., Berlin/Boston
4. Labov, William. (1994). Principles of Linguistic Change: Internal Factors. Malden, MA: Blackwell.
5. Pennsylvania – [Electronic Recourse]. – Access Mode : http://www.slate.com/articles/life/the_good_word/2014/04/pennsylvania_dialects_from_pittsburghese_to_philadelphia_speak_the_keystone.html.
6. Pittsburghese. – [Electronic Recourse]. – Access Mode : http://www.slate.com/articles/life/the_good_word/2014/04/pennsylvania_dialects_from_pittsburghese_to_philadelphia_speak_the_keystone.html.

Вуколова Е. В. Формирование Питтсбургского диалекта и его место в Мидлендском диалектном континууме

Аннотация. Данная статья является обзором формирования Питтсбургского диалекта и его места в Мидлендском диалектном континууме. Также в статье представлены некоторые грамматические, лексические и фонетические особенности Питтсбургского диалекта.

Ключевые слова: Питтсбургский диалект, Мидлендский диалектный континуум, фонетические особенности, лексические особенности, грамматические конструкции.

Vukolova K. Formation of Pittsburgh Dialect and its place in the Midland dialect chain

Summary. This article is the survey of Pittsburgh dialect formation and its place in the Midland dialect chain. The article presents some phonetic, lexical and grammar peculiarities of the Pittsburgh dialect.

Key words: Pittsburgh dialect, Midland dialect chain, phonetic features, lexical features, grammar construction.